

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	44510
Nom	Desenvolupament i adquisició del llenguatge
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	3.0
Curs acadèmic	2020 - 2021

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2215 - M.U. Educació Especial	Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació	1	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2215 - M.U. Educació Especial	4 - TIC, adquisició del llenguatge i expressió musical en audició i llenguatge	Optativa

Coordinació

Nom	Departament
ROCA RUIZ, JAVIER	305 - Psicologia Evolutiva i de l'Educació

RESUM

Aquesta assignatura pretén oferir un panorama detallat sobre els processos primerencs de comunicació i adquisició del llenguatge. De forma general, es pretén que es coneguen els detalls del procés normatiu de comunicació i adquisició del llenguatge. D'aquesta forma, l'estudiantat elaborarà el marc fonamental que li permetrà, després, conèixer i entendre les seues alteracions. Amb aquesta finalitat s'abordaran, en primer lloc, qüestions teòriques relacionades amb la comunicació primerenca i es tractaran els debats més actuals sobre com i quan s'estableix la primera comunicació entre el bebè i l'adult. En segon lloc, es tractarà el procés d'adquisició del llenguatge entre els 0 i els 6 anys. D'una banda, s'estudiarà la seqüència normativa del procés (atenció primerenca al llenguatge, les primeres paraules, la construcció de frases, la narració i les habilitats pragmàtiques) posant especial èmfasi en com aquest desenvolupament influeix en altres processos evolutius (intel·lectuals, afectius, socials, etc.). D'altra banda, s'estudiaran també les relacions entre pensament i llenguatge. Finalment, s'oferiran algunes nocions per a plantejar un model educatiu en el desenvolupament del llenguatge oral.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Per a cursar aquesta assignatura és desitjable un domini de l'anglès per a la lectura de textos científics, articles de revistes, informes de recerca, material publicat en llocs web d'universitats, etc.

A més, és important que els alumnes disposen de coneixements bàsics sobre psicologia del desenvolupament i adquisició del llenguatge.

COMPETÈNCIES (RD 1393/2007) // RESULTATS DE L'APRENTATGE (RD 822/2021)

2215 - M.U. Educació Especial

- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i / o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Comprendre els mecanismes psicològics que contribuïxen a explicar les deficiències observades en els trastorns d'espectre autista.
- Conèixer i comprendre processos d'investigació en l'àmbit de les necessitats específiques de suport educatiu i social
- Tindre un compromís actiu amb la no discriminació, la igualtat d'oportunitats i l'equitat
- Dissenyar i aplicar procediments d'investigació en l'àmbit de les necessitats específiques de suport educatiu i social
- Buscar, gestionar i analitzar informació científicoprofessional
- Conèixer els principis ètics de l'actuació professional en l'àmbit de l'atenció a les necessitats específiques de suport educatiu

- Saber previndre l'aparició y/o intensificació de necessitats específiques de suport educatiu
- Saber col·laborar en els àmbits acadèmic i social amb famílies, professionals i institucions
- Dissenyar i gestionar procediments d'intervenció en l'àmbit de les necessitats específiques de suport educatiu
- Dissenyar, aplicar i avaluar estratègies educatives inclusives
- Dissenyar, planificar i avaluar mesures ordinàries i específiques d'atenció en funció de les diferents necessitats específiques de suport educatiu i en el context social
- Conèixer i comprendre l'impacte de les necessitats específiques de suport educatiu sobre les relacions familiars

RESULTATS D'APRENTATGE (RD 1393/2007) // SENSE CONTINGUT (RD 822/2021)

S'espera que l'estudiantat en finalitzar la matèria siga capaç de:

- Entendre el procés d'adquisició del llenguatge i conèixer les perspectives teòriques que ho expliquen.
- Proposar estratègies d'intervenció educativa que permeten optimitzar el procés.
- Detectar dificultats del llenguatge oral en l'etapa d'Educació Infantil.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Introducció i propostes teòriques

Comunicació, llenguatge, llengua i parla. Altres aspectes de la comunicació. Components fonamentals del llenguatge. Perspectives teòriques explicatives del inici de la comunicació i el llenguatge. Pensament i llenguatge.

2. Desenvolupament prelingüístic

Comunicació prelingüística. Biaixos atencionals i activitats per a l'adquisició del llenguatge. Fites inicials del desenvolupament comunicatiu.

3. El procés d'adquisició del llenguatge

El desenvolupament del llenguatge en Educació Infantil i Primària: fonologia, morfosintaxi, semàntica i pragmàtica.

4. Aplicacions pràctiques en àmbit educatiu

Avaluació del desenvolupament lingüístic i detecció primerenca de riscos. Optimització del desenvolupament lingüístic. Intervenció en collectius de risc. Bilingüisme.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teoricopràctiques	21,00	100
Elaboració de treballs en grup	10,00	0
Elaboració de treballs individuals	8,00	0
Estudi i treball autònom	10,00	0
Lectures de material complementari	12,00	0
Preparació d'activitats d'avaluació	14,00	0
TOTAL	75,00	

METODOLOGIA DOCENT

Lliçó magistral participativa.

Aprenentatge basat en preguntes.

Lectura crítica d'articles científics.

Tutoria acadèmica.

Treball en grup i cooperatiu.

Exposició i debat.

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'assignatura considerarà les àrees següents:

- Assistència a classe i lliurament d'activitats d'aula: 15%
- Avaluació individual sobre els continguts de cada tema: 40%
- Assaig individual sobre una lectura obligatòria: 25%
- Exposició oral de un treball en grup: 20%

En primera convocatòria, s'estableixen els següents requisits mínims per a superar l'assignatura:

- a) Lliurar correctament al menys el 70% de les activitats d'aula.
- b) Realitzar i superar l'avaluació individual dels continguts.
- c) Lliurar i superar l'assaig sobre la lectura obligatòria.
- d) Realitzar i superar la presentació oral en aula.

En segona convocatòria, els requisits anteriors a) y d) tenen el caràcter de **NO RECUPERABLES**. Per tant, el alumnes que no els hagen superat satisfactòriament en primera convocatòria no en podran obtenir la puntuació corresponent en segona convocatòria i, en conseqüència, perdran la possibilitat d'obtenir la màxima qualificació (10 punts). En canvi, els requisits anteriors b) y c) tenen el caràcter de **RECUPERABLES** en segona convocatòria. A aquest respecte, el professorat de l'assignatura indicarà la data límit per a la recuperació de l'avaluació individual –requisit b)- i per al lliurament d'un nou assaig sobre una lectura obligatòria – requisit c)-, que no tindrà necessàriament que ser la mateixa que ja hi fou assignada prèviament.

Finalment, el professor podrà requerir tutories individuals o en grup petit per a verificar el grau de consecució dels objectius de qualsevol tasca o activitat desenvolupada. No acceptar aquesta verificació suposarà no superar la tasca o activitat en qüestió. La còpia manifesta de qualsevol prova, tasca, activitat, informe o assaig que tinga caràcter avaluador, ja siga individual o grupal, impossibilitarà superar l'assignatura.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- Karmiloff, K. & Karmiloff; Smith, A. (2005). Hacia el lenguaje. Madrid: Morata.
- Hoff, E. & Shatz, M. (2007) Blackwell Handbook of Language Development. Oxford: Blackwell Publishing.

Complementàries

- Aguado, G. (2000). El desarrollo del lenguaje de 0 a 3 años. Madrid: CEPE.
- Aguirre, C y Mariscal, S. (2001). Cómo adquieren los niños la gramática de su lengua. Madrid: UNED.
- Clemente, A.R. (1997) Desarrollo del lenguaje. Barcelona: Octaedro.
- Galeote, M. (2002) Adquisición del lenguaje. Problemas, investigación y perspectivas. Madrid: Ediciones Pirámide.
- Hobson, P. (2004). The cradle of thought. Exploring the origins of thinking. Oxford: Oxford University Press. Capítulo 2: Before thought

- Karmiloff; Smith, A. (1998) Development itself is the key to understanding developmental disorders. Trends in Cognitive Sciences, 2, 10.
- Rochat, Ph. (2001). El mundo del bebé. Madrid: Morata.
- Sánchez López, M.P. & Rodríguez de Tembleque, R. (1986). El bilingüismo. Bases para la intervención psicológica. Madrid: Síntesis.
- Serra, M., Serrat, E., Solé, R., Bel, A. & Aparici, A. (2000). La adquisición del lenguaje. Barcelona: Ariel Psicología.
- Tomasello, M. (1999). The cultural origins of human cognition. Cambridge, Mass: Harvard University Press. Capítulo 3: Joint attention and cultural learning.
- Vygotski, L. (1934/1995). Pensamiento y lenguaje. Barcelona: Paidós.
- Vila, I. (1999). Los inicios de la comunicación, la representación y el lenguaje. En J. Palacios, A. Marchesi y C. Coll (Eds.), Desarrollo psicológico y educación. Vol. I. Psicología Evolutiva. Madrid: Alianza.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

1. Continguts

Tots els continguts inicialment arreplegats en la guia docent es poden adaptar a un format híbrid o no presencial, per la qual cosa es mantindran sense canvis.

2. Volum de treball i planificació temporal de la docència

La guia docent actual estableix 21 hores de classes teòric-pràctiques presencials en aula. No obstant això, per a adaptar l'assignatura al model de docència híbrida, el temps indicat per a les classes teòriques i/o pràctiques es divideix de la següent manera: 50% de classes presencials a l'aula i 50% de classes no presencials, que podran ser síncrones o asíncrones. Per a complir amb aquesta planificació temporal, s'ha establert un sistema de rotació setmanal, dividint a l'alumnat en dos subgrups que assisteixen a les classes presencials i no presencials de forma alterna.

Pla de contingència: Si la situació sanitària requirira reduir o eliminar la docència presencial, les hores destinades a les classes teòric-pràctiques en aula es podran substituir per classes no presencials, que podran ser igualment síncrones o asíncrones.

3. Metodologia docent

La guia docent actual estableix sis tipus d'activitats docents: lliçó magistral participativa, aprenentatge basat en preguntes, lectura crítica d'articles científics, tutoria acadèmica, treball en grup i cooperatiu, i exposició i debat.

Per a adaptar l'assignatura al model de docència híbrida, en primer lloc, les lliçons magistrals

participatives podran ser de tres tipus:

- Presencials, impartides a l'aula amb el 50% de l'alumnat assistent.
- No presencials síncrones, retransmeses pel docent en directe mitjançant ****Blackboard Collaborate** o una altra plataforma anàloga. Les classes no presencials síncrones s'impartiran dins de l'horari habitual de l'assignatura, sempre que es dispose dels mitjans tecnològics adequats.
- No presencials asíncrones, facilitant el docent a través d'Aula Virtual materials docents, presentacions (amb o sense locució) o vídeos en els quals s'explicaran els continguts de cada tema i es modelaran les competències requerides.

Les classes teòric-pràctiques, en qualsevol dels tres tipus anteriors, s'orientaran cap a una docència activa que potencie la participació, atenent especialment els continguts i competències de major complexitat, a la resolució de dubtes, a la discussió de continguts, i a la realització i correcció d'activitats. Amb aquest objectiu, s'inclouran activitats de treball autònom de l'alumnat a través d'Aula Virtual, com la resposta a preguntes de reflexió i/o ampliació o la lectura crítica d'articles científics. La correcció i discussió d'aquestes activitats es podrà realitzar de forma presencial a l'aula, de forma no presencial síncrona o de forma no presencial asíncrona (per exemple, establint una discussió en un xat o fòrum d'Aula Virtual).

Les tutories acadèmiques es podran realitzar de presencial dins de l'aula, de forma asíncrona (per exemple, mitjançant un fòrum de tutories en Aula Virtual, per correu electrònic, o a través de la missatgeria interna d'Aula Virtual) i/o de forma síncrona (mitjançant una sala de xat en Aula Virtual o una videoconferència amb Blackboard Collaborate o una altra plataforma anàloga).

El treball en grup i cooperatiu es mantindran com està previst en la guia docent. Per a facilitar la coordinació dels grups de treball es podran utilitzar les eines col·laboratives en el núvol facilitades per la Universitat de València (per exemple, TEAMS) o altres plataformes anàlogues. Se sol·licitarà a l'alumnat que detalle les tasques realitzades individualment i els procediments de coordinació utilitzats pel grup mitjançant la presentació d'un document específic per Aula Virtual.

Finalment, respecte a l'exposició i debat, es requerirà a l'alumnat que utilitze vídeos o presentacions, que podran defensar-se de forma presencial a l'aula, de forma no presencial síncrona (mitjançant Blackboard Collaborate o una altra plataforma anàloga) o podran ser vídeos o presentacions locutades per al visionat de forma asíncrona.

Pla de contingència: Si la situació sanitària requerira reduir o eliminar les activitats presencials descrites anteriorment, aquestes es podran substituir per activitats del mateix tipus no presencials síncrones o asíncrones.

4. Avaluació

Per a adaptar-se a la situació de docència híbrida, l'avaluació de l'assignatura considerarà les següents activitats i percentatges:

- Lliurament d'activitats i participació en fòrums d'Aula Virtual: 20%
- Avaluació individual dels continguts de cada tema: 30%
- Assaig individual sobre una lectura obligatòria: 30%
- Exposició oral d'un treball en grup: 20%

Pla de contingència:

El professorat podrà registrar l'assistència física o virtual a través de les eines disponibles per a això en

Aula Virtual. De la mateixa manera, el lliurament d'activitats es podrà realitzar per Aula Virtual. A més, quan la situació sanitària o la condició de salut de l'alumnat el justifique, es podrà eliminar l'obligatorietat de l'assistència i es flexibilitzarà el lliurament d'activitats.

L'examen es realitzarà preferentment de forma presencial i constarà de diverses preguntes d'elecció múltiple i/o preguntes obertes d'aplicació, integració i/o reflexió a partir dels continguts del temari. Si la situació sanitària fóra incompatible amb un examen presencial, aquest passaria a realitzar-se de forma no presencial, facilitant les preguntes i arreglant les respostes mitjançant les eines disponibles en Aula Virtual.

Finalment, es fa constar que, d'acord amb el reglament d'avaluació i qualificació de la UV, les activitats d'avaluació orals, realitzades de forma presencial o no presencial síncrona, hauran de ser gravades mitjançant les eines tecnològiques disponibles (per exemple, Blackboard Collaborate o una altra plataforma anàloga).

. Bibliografia

Es mantindran com a lectures recomanades totes aquelles indicades en la guia docent que estiguen disponibles en les bases de dades en línia que té subscrita la Universitat de València, atès que són accessibles per l'alumnat mitjançant una connexió a la xarxa privada virtual (VPN). Manual: Hoff, E. & Shatz, M. (2007) Blackwell Handbook of Language Development. Oxford: Blackwell Publishing